

הצוואה

הרבה שנים היה אצלינו יצחק "זקן העדה" - החבר המבוגר ביותר בקיבוץ. יצחק לקח את התפקיד הזה ברצינות. עד לפני כשלוש שנים עת הכריעו אותו מגבלותיו הפיזיות, נהג אחרת מרוב המבוגרים בקיבוץ שכבר רואים עצמם מחוץ למעגל, נהג שונה מהמבוגרים הצעירים ממנו שהחליטו שכבר אין להם מה להתערב ולהגיד, שהרגישו ש"העסק" כבר לא שלהם, לא בידיהם. יצחק נשאר עד גיל 90 חבר פעיל בקיבוץ, חבר מהשורה, חבר מהשורה ראשונה; כתב בעלון הקיבוץ, התייחס לבעיות אקטואליות של הקיבוץ הארץ והעולם כאשר באופן התייחסותו לדברים הביא את גישותיו הפילוסופיות לחיים בכלל ובכך העניק לכולנו מלבד את התשובה הספציפית לבעיה, גם היבט רחב וכולל יותר.

רק לפני 10 שנים כאשר החליטו קברניטי הקיבוץ, הצעירים, הדואגים לפרנסתו ולרווחתו של הקיבוץ להפעיל את המפעל שלנו מידי שבת, לא התעצל יצחק, הטריח עצמו לאסיפה הכללית והסביר שוב את חשיבותה של השבת ואף הציע מהיכן להשיג את הכסף במקום לבטל את השבת.

הנשיא הקודם, הרצוג אמר פעם שההיסטוריה מלמדת אותנו שאנשים לא לומדים מההיסטוריה. יצחק מאור שלמד הרבה ולימד הרבה הראה לנו וכתב לנו על ההווה ברקע ההיסטוריה. הראה לנו כמה גישה כזו לומדת וחקרנית חשובה, הוכיח לנו כמה צריך לא להשאיר הכל לנסיון הפרטי והאישי של האדם וזאת כדי לחסוך צרות, לחסוך חיי אדם, לחסוך הכל.

יצחק לא פחד לדבר ולכתוב על כל נושא שהועלה על סדר היום. יצחק דיבר וכתב על נושאים רבים שאנשים בוגרים בורחים, בדרך כלל, מהתשובות שלהם, לא מתמודדים איתם. יצחק כתב ודיבר על טעם החיים, על מהות האלוהות על ערכים בחיי אדם בכלל ובחיי קיבוץ בפרט.

סוף בעמוד הבא

כל הנחלים הולכים אל הים! יצחק מאור זרם מהים (הבלטי) אל הנחל (הירדן).

יצחק זרם מקתדרת המשפטים בלטביה אל אדמת ארץ ישראל. אפיקי זרימה רבים היו פתוחים לפניו בחו"ל ובארץ. אפיקים רחבים ונוחים אפיקים עשירים בצמחיה ונקיים ממפגעים. יצחק בחר לזרום מהים אל הנחל במעלה האפיק הצר שהוביל לארץ ישראל ולקיבוץ. אפיק רצוף מכשולים ומחסומים ובכל זאת בחר בו ואולי דווקא בו.

החלטתו של יצחק לגור בקיבוץ למרות עברו בפעילות ציבורית בחו"ל, על אף השכלתו ותואריו עוררה בי מחשבות מהזמן שבו התחלתי לעמוד על דעתי בקיבוץ ולשאול שאלות.

יצחק דווקא בגלל עברו, דווקא בגלל השכלתו ורעיונותיו החליט דווקא קיבוץ, מה שהראה שאין הוא אחד בפה ואחד בלב אלא כולו לב אחד ושכל אחד ופה אחד, כולם אצלו אחד, הכל יצחק מאור.

באופן מסודר שמעתי את יצחק לראשונה כשהייתי בן 17 בכיתה י"ב. הביאו אותו לפנינו שיספר מה זה קיבוץ. שמעתי ממנו אז לראשונה בחיי ולהפתעתי ש"הקיבוץ הוא צורת החיים היחידה שאין בה רעבים ללחם". לכאורה אין זה גילוי מרעיש אבל יצחק בגישתו ובנסיונו ידע להראות ענינים פשוטים כביכול כרבי משמעות. מתווכחים היום שוב (כמו תמיד) על השיוויון בקיבוץ על רכוש פרטי ומיצחק שמעתי פעם ואימצתי לי את ההגדרה ש"השוויון בקיבוץ הוא הזכות השווה שיש לכל אחד להיות שונה" ומאז שיש לי את ההגדרה הזאת אני מרגיש בקיבוץ נח יותר מבין אותן טוב יותר ונדמה לי שאפילו מחדשי הקיבוץ כמו יהודה הראל יכולים לשלב את ההגדרה הזו בתאוריה החדישה שלהם.

הצוואה - סוף

אחרת מהרבה הוגי דעות יצחק הגשים
את משנתו ואמונתו באופן חייו
בקיבוץ. יצחק חי בצנעה רבה, שמר על
בריאות הגוף חשב כתב ופירסם ויחד
עם תרומתו בתחומי ההגות והרוח ויחד
עם פעילותו מחוץ לקיבוץ לא חדל
יצחק לעבוד עבודה פיזית כלשהי.

היום יצחק מאור איננו. במותו של
יצחק משהו מת גם באשדות יעקב.
במותו השאיר לנו צוואה לא כתובה:
קיבוץ זו הדרך של האדם החדש,
הרצוי. המשיכו בדרך זו. משימה קשה
שאנו צריכים להגשימה.

יהי זכרך ברוך.

ונוח בשלום על משכבך.

יונתן אלטר.